

Wioletta Borowy¹, Karolina Chorąży²

**Ogólnopolska Konferencja Naukowa
pt. „Relacja między procesem karnym a innymi
naukami penalnymi. Miłość czy nienawiść?” –
proces karny poszukuje przyjaciół**

**National Scientific Conference “The Relationship Between
Criminal Procedure and Other Areas of Criminal Science.
Love or Hate?” – Criminal Procedure Needs Allies**

Nowo wybrany Zarząd Koła Naukowego Postępowania Karnego Towarzystwa Biblioteki Słuchaczy Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego 5.12.2020 r. zorganizował już drugą za swojej kadencji, a pierwszą w roku akademickim 2020/2021 ogólnopolską konferencję online „Relacja między procesem karnym a innymi naukami penalnymi. Miłość czy nienawiść?”. Koło Naukowe Postępowania Karnego TBSP UJ, pod opieką dra Pawła Czarneckiego, podjęło się realizacji ogólnopolskiego projektu, którego rdzeń stanowiła relacja procesu karnego z szeregiem różnych nauk penalnych. Podtytuł „Miłość czy nienawiść?” był rozważany przez każdego z uczestników czynnych. Niniejsza notatka ma na celu kronikarskie utrwalenie przebiegu ogólnopolskiej konferencji naukowej, zorganizowanej przez Koło Naukowe Postępowania Karnego TBSP UJ.

Problematyka powiązania procesu karnego z innymi naukami penalnymi jest bardzo szeroka i stanowi przedmiot zainteresowania przedstawicieli różnych dziedzin nauk – w końcu biegłym może zostać osoba posiadająca specjalistyczną wiedzę lub umiejętności w dowolnej dziedzinie (oczywiście, co do zasady, wyłączając nauki prawne). Niemożliwym jest więc próba enumeratywnego wyliczenia zainteresowanych

---

¹ Autorka jest studentką V roku Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, borowy.wioletta@gmail.com, ORCID 0000–0002–9150–7266.

² Autorka jest studentką IV roku Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, karola_chorazy@wp.pl, ORCID 0000–0002–8247–0270.

w tej sprawie. Na grudniowej konferencji naukowej udało się poruszyć tematy związane z różnymi naukami penalnymi.

Patronat honorowy nad wydarzeniem objął Rzecznik Praw Obywatelskich – dr hab. Adam Bodnar. Patronat Medialny nad konferencją objęły: portal Kraków.PL, Wydawnictwo C.H. Beck oraz Krakowski Instytut Prawa Karnego. Konferencja została objęta też kilkoma patronatami naukowymi przez: Naczelną Radę Adwokacką, Okręgową Izbę Radców Prawnych w Krakowie, Sąd Apelacyjny w Krakowie. Organizatorzy dołożyli wszelkich starań w uzyskaniu patronatów liczących się i szanowanych instytucji na polskiej arenie prawniczej.

Koło Naukowe Postępowania Karnego TBSP UJ, wnioskując o objęcie patronatem swoich wydarzeń, potwierdza starania świadczące o tym, że wydarzenia przez nie organizowane są zawsze na najwyższym poziomie zarówno merytorycznym, jak i organizacyjnym. Czas i wysiłek poświęcony przez uczestników czynnych na nagranie swojego wystąpienia i odpowiednie jego przesłanie został wynagrodzony nie tylko możliwością występu na konferencji o charakterze ogólnopolskim, w gronie zdolnych studentów i wybitnych specjalistów, ale też dzięki uprzejmości patronów, możliwością otrzymania gadżetów.

Upominki dla wszystkich uczestników czynnych zafundował wcześniej już wspomniany Krakowski Instytut Prawa Karnego (prelegenci będą mieć przyjemność przeczytać książkę prof. dr. hab. Piotra Kardasa pt. „Zarządzanie konfliktem”) oraz Wydawnictwo Od.Nowa, które przesłało gadżety z motywem sprawy karnej. Wydarzenie, dzięki dużemu zainteresowaniu, zyskało status ogólnopolskiego i zebrało przedstawicieli kilkunastu ośrodków naukowych w Polsce: Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Szczecińskiego, Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Instytutu Nauk Prawnych PAN, Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Uniwersytetu Rzeszowskiego. Grono uczestników czynnych było bardzo zróżnicowane. W roli prelegentów wystąpiły osoby o statusach studenta, magistra, doktoranta, doktora, aplikanta. Wypowiadali się zarówno teoretycy, jak i praktycy (np. adwokaci).

Konferencję otworzyło powitanie Zarządu Koła Naukowego Postępowania Karnego TBSP UJ, w którym podziękowano uczestnikom czynnym za zainteresowanie i pracę włożoną w przygotowania. Sesja plenarna konferencji rozpoczęła się od wystąpienia dra Pawła Czarneckiego, opiekuna Koła Naukowego Postępowania Karnego TBSP UJ, który wygłosił przekrojowy referat pt. „Proces karny w jakości 4K czyli kryminalista, kryminolog i kryminalistyk u karnika”. W sposób niezwykle przystępny dla wszystkich uczestników, wprowadzając w temat interdyscyplinarności procesu karnego, dr Paweł Czarnecki zestawił szereg orzeczeń, w których pojawiają się pojęcia wymienione w temacie referatu, a które obrazują, jak na przestrzeni dekad zmieniały się ich definicje, a co za tym idzie – także zakres obowiązków powierzanych przez organy procesowe. Tezy postawione przez reprezentanta Katedry Postępowania

Karnego Uniwersytetu Jagiellońskiego brzmiały następująco: proces karny XXI wieku bez biegłych prawdopodobnie nie jest możliwy, a na pewno jest utrudniony; zarówno organy procesowe, jak też biegli w nowoczesnym procesie karnym powinni korzystać z osiągnięć nauk penalnych oraz w orzecznictwie występują istotne trudności z rozdzieleniem sfery ustaleń faktycznych i prawnych i nie jest możliwe w aspekcie normatywnym rozgraniczenie obu sfer.

Dziedziną, która była najczęściej łączona w relację z procesem karnym, było prawo karne materialne. Mgr Michał Literski wystąpił z referatem pt. „Jak proces karny «krępuje» prawo karne – perspektywa niezdecydowanego ustawodawcy”, w którym poruszył problem ograniczania zasady prawdy materialnej na rzecz zasady sprawności postępowania. Przewodnicząca KN KPK TBSP UJ Karolina Chorąży wygłosiła referat dotyczący postępowania w sprawie prania brudnych pieniędzy pt. „Nauki penalne w praniu, czyli analiza relacji na podstawie art. 299 k.k.”. Na kanwie niniejszego przepisu prelegentka rozważała powiązania prawa karnego z kryminalistyką i kryminologią. Studentka opierała swoje wystąpienie nie tylko na literaturze naukowej, ale również na danych statystycznych. O tym, jak przedawnienie może przerwać łańcuch łączący przestępstwo z odpowiedzialnością karną, opowiadał mgr Łukasz Brzezowski w referacie „Wpływ kryminalistyki na proces karny i prawo karne w kontekście instytucji przedawnienia”. Piotr Głowacki w wystąpieniu „Relacja między prawem karnym procesowym a prawem karnym materialnym na przykładzie tzw. negatywnej przesłanki procesowej uregulowanej w art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. w postaci niespełnienia tzw. warunku podwójnej karalności (art. 111 § 1 k.k.) – miłość z konieczności” poddał wnikliwej analizie warunek podwójnej karalności czynu, podsumowując relację procesu karnego i prawa materialnego do miłości, od której proces nie może się uwolnić. Mgr Magdalena Pomietło weryfikowała w referacie pt. „Relacja prawa karnego materialnego i procesu karnego w kontekście orzekania środków zabezpieczających”, czy prawo materialne i procesowe przenikają się wzajemnie, jeśli chodzi o kwestię orzekania środków zabezpieczających. Mgr Krzysztof Fila analizował art. 92 k.p.k. w wygłoszonym referacie „Ustalenia stanu faktycznego jako pomost pomiędzy prawem karnym procesowym a prawem karnym materialnym”. Na konferencji pojawił się też temat kary łącznej i wpływu zmian przepisów ją regulujących na proces karny, a poruszył go mgr Aleksander Leszczyński w wystąpieniu „Kara łączna, czyli o Kodeksie postępowania karnego w roli śpiącego królewicza”.

Kolejnymi dogmatycznymi dziedzinami nauki, których relacja z procesem karnym została zweryfikowana 5.12.2020 r., jest prawo karne wykonawcze oraz prawo karne skarbowe. Mgr Katarzyna Osiak-Krynicka oraz mgr Piotr Wróbel we wspólnym wystąpieniu „Tymczasowe aresztowanie w czasie pandemii COVID-19 – kontakt z obrońcą i najbliższymi. Relacja między prawem do obrony a art. 217a-217c k.k.w.” poruszyli aktualny oraz jednocześnie wciąż trudny do rozwiązania problem. Analizie zostało poddane zagwarantowanie stronie prawa do obrony w związku z prawem osób tymczasowo aresztowanych do kontaktu ze światem zewnętrznym. Zuzanna Bielińska analizowała konstrukcję idealnego zbiegu przestępstw z art. 8 k.k.s. z zasadą *ne bis in idem* w wystąpieniu pt. „Idealny zbieg czynów zabronionych w rozumieniu art. 8 k.k.s. a zasada

ne bis in idem”. Rozważania prelegentki dotyczyły relacji negatywnej przesłanki procesowej z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. do sytuacji, w której prowadzone są dwa odrębne postępowania: jedno o przestępstwo lub o wykroczenie skarbowe z k.k.s., a drugie o przestępstwo z k.k. lub wykroczenie z k.w., jak również zgodności powyższej sytuacji z zasadą *ne bis in idem* wyrażoną na gruncie prawa konstytucyjnego.

Relacja między kryminalistyką i procesem karnym została poddana ocenie przez Wiktoria Łabuz w referacie „Wykorzystywanie nauki daktyloskopii w postępowaniu dowodowym”, w którym poruszono kwestię nie tylko samej problematyki daktyloskopii i jej zasad, ale też dowodów bezpośrednich oraz poszlakowych. Mgr Justyna Jarocka w wystąpieniu „Fonoskopia w służbie procesu karnego” zaznaczyła, że ślady akustyczne mogą pełnić różne funkcje w postępowaniu karnym – mogą występować jako narzędzie przestępstwa, dowód przestępstwa lub dokumentacja zdarzenia. Absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego mgr Agnieszka Migdał w wystąpieniu pt. „Biegły – wspólne ogniwo kryminalistyki i procesu karnego” kompleksowo przedstawiła pozycję biegłego. Izabela Szałas w referacie pt. „Stosunek procesu karnego do czynności operacyjno-rozpoznawczych” nakreśliła kształt relacji między tajnymi działaniami organów policyjnych a procesem karnym. Czynności te są prowadzone poza procesem, ale mają służebną rolę wobec niego – służą zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości. Referat związany z tą dziedziną przedstawiły też Karolina Więcek wraz z Katarzyną Walaszek we wspólnym wystąpieniu „Kryminalistyczne aspekty przesłuchania świadka”, w którym zostały przedstawione elementy przesłuchania świadka z perspektywy nie tylko kryminalistyki, ale też psychologii zeznań. Agnieszka Pełdiak w swoim referacie „Kryminalistyka w służbie procesu karnego, czyli o miłosnej relacji nierozłącznych ze sobą nauk penalnych” zwróciła uwagę słuchaczy na znaczenie taktyki i techniki kryminalistycznej dla skuteczności procesu karnego oraz na to, że kryminalistyka nie tylko służy procesowi, ale także inspiruje go do reakcji na nowe niebezpieczne zjawiska. Temat antropologii sądowej przybliżyła Anna Majer w wystąpieniu „Co mówi szkielet? Antropologia sądowa a prawo karne”, w którym przedstawiono metody ustalenia płci, wieku, rekonstrukcji wyglądu na podstawie kości. Przybliżono również konkretną metodę ustalania tożsamości – metodę superprojekcji. Nie zabrakło też wystąpienia w temacie jednej z najmłodszych dziedzin kryminalistyki – mgr Justyna Omeljaniuk w referacie „Dowody z zapachu na Sali sądowej – stanowisko orzecznictwa na temat wartości dowodowej badań osmologicznych” przybliżyła orzecznictwo rozstrzygające o wartości dowodowej badań osmologicznych oraz wątpliwości, które pojawiają się na sali sądowej w związku z tym, że swoistym „ekspertem” wspomagającym opinię osmologiczną jest zwierzę.

Skoro kryminalistyka – to i kryminologia, której aspekty również zostały poruszone podczas konferencji. Mgr Dominik Wzorek, opierając się na własnych doświadczeniach badawczych dotyczących roli niemieckiej prokuratury w prawnokarnej kontroli przestępczości, europejskich nakazów dochodzeniowych oraz naznaczenia społecznego sprawcy w procesie karnym, przedstawił relację kryminologii i procesu karnego w wystąpieniu „Kryminologia i proces karny – czy to udany mariaż?”. Wspólny referat pt. „Kryminologiczne przykłady współczesnych form przestępczości analiza problemu

«wykonywania» jurysdykcji w cyberprzestrzeni” mgr Aleksandry Magiery i mgr Se-weryna Sasina, oscylujący wokół rewolucji cyfrowej, poruszył problem powstawania nowych zagrożeń dla współczesnego społeczeństwa.

Rozważania dotyczące wiktymologii, czyli dziedziny kryminologii, która skupia się na ofiarach przestępstw, były tematyką dwóch wystąpień. Mgr Marcin Sowała reprezentujący Uniwersytet w Białymstoku, wygłosił prelekcję o tematyce „Wpływ wiktymologii na kształt instytucji karnoprosesowych, czyli uwag kilka o wiktymo-logii procesowej”, podczas której nacisk był położony na badania prowadzone przez przedstawicieli wiktymologii procesowej, które były fundamentem rozważań doty-czających zmian legislacyjnych w zakresie instytucji prawa karnego procesowego. Z ko-lei przemyślenia dotyczące wiktymologii dr Łukasza Cora z afiliacją Uniwersytetu Gdańskiego skupiały się relacjach gwarancyjnych standardów karnoprosesowych do te-że dziedziny podczas prezentacji referatu pt. „Szczególny tryb przesłuchania pokrzywdzonego art.185a i 185c k.p.k. Między standardami procedury karnej a wiktymologią”. Mgr Paulina Waszkiewicz jako jedyna uczestniczka czynna w wystąpie-niu pt. „Suicydologia sądowa w procesie karnym” poruszyła tematykę samobójstw, a w szczególności podstaw prawnych powołania biegłego z dziedziny suicydologii. Medycynę sądową jako główny obszar badania, a w szczególności zakres opiniowania sądowo lekarskiego, zabarwionego ciekawostkami w formie kazusów, obrała sobie reprezentantka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu Malwina Roślanek. Jedyny przedstawiciel Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego – Sebastian Traczyk, podczas swojej prezentacji skupił się na analizie porównawczej procesu karnego i seksuologii sądowej.

Na Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej można było wysłuchać trzech refera-tów dotyczących problematyki psychologii sądowej. Wioletta Borowy w referacie „Problematyka rozbieżności w kontaktach między organem procesowym a bie-głym psychologiem” poruszyła wybrane obszary rozbieżności między psychologami a prawnikami na kanwie art. 185a oraz art. 391 k.p.k. W wystąpieniu podkreślono znaczenie odpowiedniej komunikacji między biegłym a organem procesowym dla sprawiedliwego i sprawnego przebiegu procesu karnego. Duet, w skład którego wcho-dziły Izabela Firek i Wiktoria Licha, zaprezentował sposób oddziaływania psychologii zeznań na ocenę wiarygodności przesłuchań świadków w wystąpieniu pt. „Psycho-logia zeznań jako jedno z narzędzi do realizacji zasady prawdy materialnej – ujęcie historyczne oraz analiza skuteczności stosowanych dzięki niej praktyk”, opierając się na fundamentalnej zasadzie procesowej, jaką jest zasada prawdy materialnej. Z kolei mgr Karolina Biegun, reprezentująca Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, w referacie pt. „Nieświadome błędy towarzyszące świadkom przy składaniu zeznań, czyli relacja między procesem karnym a psychologią sądową” próbowała odpowie-dzieć na pytanie, czy organy prowadzące postępowanie karne powinny posiadać podstawową wiedzę z psychologii sądowej, aby dokonywać skuteczniejszej oceny zeznań świadków.

Ukazanie konkretyzacji szczególnej regulacji konstytucyjnej gwarantującej prawo do sądu w postaci jawności rozprawy, na gruncie postępowania dyscyplinarnego i karnego, a także wskazanie odmienności obydwu procedur, było głównym celem referatu Łukasza Hawryluka pt. „Jawność rozprawy w postępowaniu karnym oraz w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy”. Prelegent jako jedyny pochylił się nad kwestią relacji procesu karnego z prawem medycznym.

Wszyscy uczestnicy czynni, których referaty dotyczyły psychiatrii sądowej, reprezentowali Uniwersytet Jagielloński. Dr Aleksandra Kluczevska, wykonująca zawód adwokata, w prelekcji pt. „Obrona niepoczytalnego sprawcy czynu zabronionego w polskim procesie karnym” pochyliła się nad praktycznym aspektem postępowań z udziałem sprawców niepoczytalnych, nawiązując do swojej praktyki zawodowej. Dr A. Kluczevska poruszyła również kwestię opinii biegłych sądowych psychiatrów. „Znaczenie badań psychiatrycznych w procesie karnym” to temat wystąpienia dra Michała Piecha, adwokata, który odniósł się w swoim referacie nie tylko do poczytalności oskarżonego *tempore criminis* i *tempore procedendi*, ale także do zdrowia psychicznego świadka i pokrzywdzonego. Krystyna Mokrzycka w prelekcji pt. „Wyłączenie poczytalności – czy można pogodzić perspektywę neurokryminologiczną z perspektywą prawnokarną?” zastanawiała się, jak pogodzić ze sobą obie dziedziny wymienione w temacie referatu tak, by żadna z gałęzi nie ograniczała rozwoju drugiej. Zakończenie Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej należało do Aleksandry Gierach, która pełni funkcję Wiceprzewodniczącej Koła Naukowego Postępowania Karnego TBSP UJ. Referentka postanowiła podążać drogą opiekuna Koła i wygłosiła przekrojowy referat dotyczący rozważań interpretacyjnych pojęć zaczerpniętych z innych nauk, które nie posiadają legalnych definicji w Kodeksie karnym oraz Kodeksie postępowania karnego. Prelegentka za główny cel postawiła sobie badanie charakteru terminów, mianowicie, czy znaczenia prawne są tożsame ze znaczeniami wybranych pojęć w innych naukach, czy może jednak są autonomiczne.

Wszystkie referaty prezentowane na rzeczonym wydarzeniu były niezwykle wartościowe merytorycznie. Prelekcje uczestników czynnych ukazały złożoność problematyki relacji nauk penalnych, bowiem z całą pewnością nie można postawić jednakowej tezy, czy proces karny wraz z innymi naukami, takimi jak kryminalistyka, kryminologia, medycyna sądowa, psychiatria, psychologia sądowa oddziałują ze sobą poprawnie. Jak i w codziennym życiu, tak i w świecie prawa – nie ma idealnych relacji, ale mogą być takie, które zmierzają do perfekcji. Co jest istotne, wystąpienia wskazały słuchaczom, że każdą poszczególną kwestię należy badać *in concreto*, wówczas dopiero analiza odzwierciedla faktyczne wzajemne stosunki poszczególnych dziedzin.

Mimo szczególnej formy ogólnopolskiej konferencji naukowej, która odbywała się na platformie społecznościowej Facebook, nie były zauważalne problemy interakcyjne, bowiem uczestnicy zarówno czynni, jak i bierni w komentarzach ochoczo dzielili się swoimi przemyśleniami oraz pytaniami związanymi z konkretnymi wystąpieniami. Koło Naukowe Postępowania Karnego TBSP UJ nie ma problemów z przystosowaniem się do warunków podyktowanych przez pandemię, co udowodniło zrzeszając

miłośników postępowania karnego oraz nauk penalnych z całej Polski drogą internetową, w związku z panującymi restrykcjami. Członkowie Koła nie zwalniają tempa. W swoich kalendarzach mają rozplanowane następne, niepowtarzalne wydarzenia związane z problematyką procesu karnego. Organizatorzy w planach mają kolejne konferencje jeszcze w tym roku akademickim.